

Ryszard Tomkiewicz

Nowe władze Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

---

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 4, 665-669

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ryszard Tomkiewicz

Nowe władze Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

8 czerwca 2001 r. odbyło się Walne Zebranie Członków Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego (poprzedzono je spotkaniem z okazji czterdziestolecia istnienia Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego i dziesięciolecia Towarzystwa Naukowego im. W. Kętrzyńskiego*).

Władze Towarzystwa wyłonione w czasie poprzedniego walnego zebrania (18 czerwca 1997 r.) tworzyli: prof. dr hab. Andrzej Hopfer (prezes), prof. dr hab. Tadeusz Oracki i prof. dr hab. Jerzy Suchta (wiceprezesi), mgr Władysław Ogrodziński (sekretarz i wiceprezes), dr hab. Tadeusz Filipkowski (skarbnik), prof. dr hab. Janusz Jasiński i dr hab. Krystyna Stasiewicz (członkowie Prezydium) oraz członkowie Zarządu: prof. dr hab. Stanisław Achremczyk, dr Jan Chłosta, prof. dr hab. Janusz Małek i dr Jerzy Sikorski. Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej był mgr Romuald Odoj, zaś jej członkami: dr Zoja Jaroszewicz-Pierestawcew oraz mgr Józef Judziński. Sąd Koleżeński tworzyli: mgr Stanisława Badowska (przewodnicząca) oraz dr hab. Władysław Szczepański i dr Joanna Szydłowska. Działały następujące komórki Towarzystwa: Komisja Badań nad Kulturą Warmii i Mazur (przewodniczący: dr Jan Chłosta, członkowie: ks. mgr Jan Roslan, dr hab. Krystyna Stasiewicz i dr Krzysztof D. Szatravski), Komisja Badań nad Współczesnością Warmii i Mazur (przewodniczący: prof. dr hab. Jerzy Suchta, wiceprzewodnicząca: dr hab. Bożena Domagała, sekretarz: dr Bożena Beba oraz członkowie: dr Henryk Dąbrowski, dr Halina Murawska, dr Józef Pleban i mgr Marian Świetlik), Komisja Historyczna (przewodniczący: dr Grzegorz Jasiński, wiceprzewodniczący: dr Grzegorz Białuński i sekretarz: dr Witold Gieszczyński). W ciągu czterech lat Zarząd odbył dwadzieścia posiedzeń.

* * *

W minionej kadencji, podobnie jak w latach poprzednich, działalność Towarzystwa przebiegała wielotorowo, a jej celem było propagowanie wiedzy historycznej, zwłaszcza dotyczącej Warmii i Mazur, wspieranie badań naukowych, prowadzonych głównie przez młodych ludzi, wreszcie rozwijanie w regionie szeroko pojętej humanistyki.

Na przestrzeni lat najbliższej — zarówno pod względem organizacyjnym, jak

---

* Por. wyżej artykuł J. Sikorskiego, *Dziesięć lat działalności Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego (1991—2001)*, ss. XXX.

i merytorycznym — Towarzystwo współpracowało z Ośrodkiem Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego. Współdziałanie dotyczyło uzgadniania, planowania i koordynacji wszelkich zamierzeń, zadań badawczych, ich realizacji, zwłaszcza wspólnych wydawnictw, organizacji sesji, konferencji, odczytów i posiedzeń naukowych oraz promocji książek. Nie bez znaczenia dla Towarzystwa było też wsparcie techniczne udzielane przez OBN. W porozumieniu z dyrekcją Ośrodka składano do Komitetu Badań Naukowych wnioski o dofinansowanie działalności. Na przykład w ostatnim czasie, korzystając z takiego dofinansowania, zrealizowano zadania badawcze m.in. Sławomira Augustowicza (*Działalność Bogusława Radziwiłła w Prusach Książęcych i Rzeczypospolitej*), Jerzego Czołgoszewskiego (*Olsztyńskie więzienia w okresie stalinowskim*) i Bożeny Domagały (*Warmia i Mazury — społeczne przesłanki rozwoju regionalnego*).

Współpraca z OBN dotyczyła też zbiorów bibliotecznych. Na mocy porozumienia z 1990 r. Towarzystwo Naukowe swoje zbiory powierzyło w użytkowanie Ośrodkowi Badań Naukowych. W czasie minionej kadencji remont i dalsza adaptacja pomieszczeń w Domu Polskim oraz kolejne inwestycje przyczyniły się do znacznej poprawy warunków magazynowania i udostępniania zbiorów bibliotecznych, z których oprócz mieszkańców Olsztyna korzystają zwłaszcza studenci i pracownicy naukowcy Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. W 2000 r. biblioteka składała się z ponad 50 tys. druków zwartych i ponad 19 tys. czasopism. Zbiory Specjalne liczyły prawie 10 tys. pozycji.

Kontynuowano również współpracę z Departamentem Studiów i Promocji Nauki Komitetu Badań Naukowych, Radą Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk (której członkiem od 1999 r. jest reprezentujący Olsztyn prof. S. Achremczyk), Biblioteką Naukową Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Wspólnie z Biblioteką PAU i PAN oraz oficyną specjalistyczną Collegium Columbinum wydano pracę Gustawa Gizewiusza: *Pieśni ludu znad górnej Drwęcy*. Pozycja ta, wydana z okazji sto dziewięćdziesiątej rocznicy urodzin autora i sto sześćdziesiątej powstania dzieła, dofinansowana została przez KBN oraz Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Z propozycjami współpracy zwracali się też m.in. towarzystwa naukowe z Włocławka i Torunia. Informacje na temat Towarzystwa umieszczono w „Informatorze Nauki Polskiej”. W minionej kadencji kontynuowano współpracę z Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, Muzeum Budownictwa Ludowego w Olsztynku, Archiwum Państwowym w Olsztynie oraz Wojewódzką Biblioteką Publiczną. Utrzymywano też bliski kontakt z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim. Towarzystwo prowadziło starania o nawiązanie bliższego kontaktu ze społecznymi i naukowymi jednostkami działającymi w Giżycku, Mrągowie, Ostródzie, Pisz i Olsztynku. Blisko współpracowano z Konsulatem Generalnym RP w Kaliningradzie, ułatwiającym nawiązanie kontaktów z kaliningradzkim środowiskiem naukowym. Dzięki wydawnictwom otrzymywanym stamtąd, powstały najbogatsze w regionie zbiory biblioteczne dotyczące obwodu kaliningradzkiego. Pogłębiono też kontakty z Biblioteką Naukową Ukraińskiej Akademii Nauk we Lwowie; goszczono referentów reprezentujących tamto środowisko. Rozpoczęto też kwerendy

biblioteczne w zbiorach lwowskich. Stronie polskiej zależy m.in. na wykorzystaniu znajdujących się tam materiałów dotyczących „Gazety Olsztyńskiej”.

W minionych czterech latach Towarzystwo współfinansowało wydawanie trzech periodyków: kwartalnika „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, miesięcznika „Obwód Kaliningradzki” i rocznika „Biuletyn Towarzystwa Naukowego”. Dwa pierwsze wydawnictwa wspierane też były finansowo przez Komitet Badań Naukowych i władze wojewódzkie. Ponadto wspólnie z OBN (przy wsparciu finansowym KBN) wydawano książki, głównie w serii wydawniczej: Studia i Materiały OBN oraz Biblioteka Olsztyńska. Ostatnio ukazały się m.in. prace M. Hoffmanna (*Kultura i struktury osadnictwa na południowo-wschodnich wybrzeżach Bałtyku w I tysiącleciu p.n.e.*), B. Łukaszewicza (*Wojskowy Sąd Rejonowy w Olsztynie*), U. Kalembki (*Rządy zaborcze na ziemiach Rzeczypospolitej w ocenie publicystyki Wielkiej Emigracji*). Niebawem zaś mają się ukazać G. Białuńskiego (*Kształtowanie się społeczeństwa północno-wschodnich Prus Krzyżackich*), J. Chłosty (*Warmiński słownik biograficzny*), J. Gancewskiego (*Znaczenie gospodarcze zamków krzyżackich w ziemi chełmińskiej od połowy XIV do 1454 r.*) i M. Karczewskiego (*Źródła archeologiczne do badań nad zasiedleniem Krainy Wielkich Jezior Mazurskich w późnej starożytności*).

Ze sprawozdawczości Towarzystwa wynika, że w minionej kadencji (przy wsparciu KBN) sfinansowano dwadzieścia pięć zadań badawczych. I tak: w 1997 i 1998 r. sfinansowano po pięć takich przedsięwzięć, w 1999 — siedem, a w 2000 dziewięć zadań badawczych. Trzy z nich zakończyło się habilitacją, pięć doktoratami. Natomiast pięć kolejnych doktoratów i habilitacji jest w fazie przygotowań. Charakterystyczne, że coraz częściej z pomocy Towarzystwa korzystają młodzi badacze, najczęściej spoza Olsztyna, z terenu województwa.

Sesje i posiedzenia naukowe organizowane były przez poszczególne komisje Towarzystwa wspólnie z Ośrodkiem Badań Naukowych, czasem też przy współudziale innych instytucji, m.in. Muzeum Budownictwa Ludowego w Olsztynku. Cykliczne sesje w Olsztynku (dotyczące różnych przejawów życia codziennego na dawnych ziemiach pruskich — np. specyfiki etnicznej tych ziem czy kształtu siedzib ludzkich), prócz popularyzacji wśród młodzieży i studentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego historii regionalnej, przyczyniały się do gromadzenia szczegółowych materiałów źródłowych przydatnych w przyszłości do opracowania dziejów Warmii i Mazur.

W 1997 r. odbyły się cztery sesje. Rok później zorganizowano cztery posiedzenia tematyczne i pięć sesji. W 1999 r. odbyło się sześć posiedzeń i trzy sesje. W 2000 r. zorganizowano pięć posiedzeń i trzy sesje. Tematyka sympozjów była bardzo zróżnicowana, o czym świadczą tytuły niektórych z nich: „Udział polskich ośrodków uniwersyteckich w rozwoju nauk humanistycznych i organizacji nauki w Olsztyńskim 1945—1961”; „Źródła i literatura do dziejów Mazur w średniowieczu, Gustaw Gizewiusz życie i działalność. W 190 rocznicę urodzin (1810—1848)”, „55 lat państwowości polskiej na Warmii i Mazurach”. W 2001 r. odbyła się duża ogólnokrajowa sesja naukowa zorganizowana z okazji 200. rocznicy śmierci Ignacego Krasickiego (zaprezentowano na niej dwadzieścia trzy referaty). Wśród posiedzeń naukowych współorganizowanych przez Towa-

rzystwo w ostatniej kadencji wymienić można odczyty W. Brendy na temat Narodowego Zjednoczenia Wojskowego na Warmii i Mazurach, Z. Karpusa o jeńcach bolszewickich przebywających w Polsce w latach 1919—1921 oraz H. Falkowskiego, który przypomniał postać pochodzącego z Warmii Juliusa Dindera, późniejszego arcybiskupa gnieźnieńskiego i poznańskiego.

Towarzystwo Naukowe reprezentowane było na wielu posiedzeniach. W Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego na uroczystości dziewięćdziesięciolecia urodzin członka honorowego Towarzystwa Waltera Późnego adres gratulacyjny wręczyli jubilatowi w imieniu OBN i Towarzystwa prof. Stanisław Achremczyk i mgr Władysław Ogrodziński. Wymienieni wręczyli także przewodniczącemu Rady Miasta Olsztyna oraz przewodniczącej Komisji Kultury egzemplarze części pierwszej *Pieśni* Gizewiusza. Egzemplarze takie od Towarzystwa otrzymali również: marszałek i wice-marszałkowie województwa, przewodniczący Komisji Kultury Sejmiku oraz dyrektor Departamentu Kultury i Edukacji. Przedstawiciele OBN i Towarzystwa uczestniczyli też w Sejmiku Kulturalnym Województwa. Istotny był też udział przedstawicieli Towarzystwa w sesji „Integracje”, zorganizowanej w czerwcu 1999 r. w Olsztynku.

W 1994 r. staraniem Towarzystwa Naukowego i Ośrodka Badań Naukowych ufundowana została Nagroda Naukowa im. W. Kętrzyńskiego przyznawana młodym badaczom, którzy nie ukończyli trzydziestego piątego roku życia. W minionej kadencji nadano ją dwukrotnie: w 1997 i 1999 r. W bieżącym roku ogłoszono jej czwartą edycję. Dotąd nagrody otrzymywali laureaci z Olsztyna, Poznania, Kielc, Gdańska i Warszawy. Wyróżniani byli też młodzi naukowcy z terenu województwa olsztyńskiego.

* * *

Walne zebranie członków Towarzystwa Naukowego im. Wojciecha Kętrzyńskiego zakończyły wybory nowych władz. W skład Prezydium Zarządu weszli: prof. dr hab. Jerzy Suchta (prezes), prof. dr hab. Tadeusz Oracki (wiceprezes), dr hab. Krystyna Stasiewicz (wiceprezes), mgr Władysław Ogrodziński (wiceprezes i sekretarz), dr Jan Chłosta (skarbnik), prof. dr hab. Stanisław Achremczyk i mgr Tadeusz Baryła (członkowie). Ponadto w skład zarządu Towarzystwa wybrani zostali: dr Grzegorz Białuński, mgr Janusz Cygański, prof. dr hab. Janusz Jasiński, prof. dr hab. Sławomir Kalembka, prof. dr hab. Janusz Małek, dr Jerzy Sikorski. Członkami Komisji Rewizyjnej zostali: dr Zoja Jaroszewicz-Pierśławcew, mgr Józef Judziński i mgr Romuald Odoj (przewodniczący), a Sądu Koleżeńskiego: mgr Stanisława Badowska (przewodnicząca), dr hab. Władysław Szczepański i dr Bronisław Sałuda.

Na wniosek ustępującego zarządu jednomyślnie nadano członkostwo honorowe Towarzystwa dotychczasowym członkom zwyczajnym: prof. dr hab. Stanisławowi Achremczykowi, prof. dr hab. ks. Marianowi Borzyszkowskiemu, dr hab. Tadeuszowi Filipkowskiemu, prof. dr hab. Andrzejowi Hopferowi, prof. dr hab. Stanisławowi Kawuli, prof. dr hab. Tadeuszowi Krzymowskiemu,

dr. Jerzemu Sikorskiemu, prof. dr. hab. Jerzemu Suchcie, ks. prof. dr. hab. Alojzemu Szorcowi i doc. dr. Edmundowi Wojnowskiemu.

U progu nowej kadencji Towarzystwo liczyło 148 członków, w tym 12 honorowych. 60 członków miało tytuł profesora, 5 stopień doktora habilitowanego, 57 doktora.